

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Γ' ΤΑΞΗ ΕΠΑΛ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΑΠΟ ΤΟΝ 20^ο ΣΤΟΝ 21^ο ΑΙΩΝΑ

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Η νέα ατζέντα του ανθρώπινου είδους

Το ακόλουθο απόσπασμα είναι από το βιβλίο του Yuval Noah Harari, «Homo Deus, Μια σύντομη ιστορία του μέλλοντος», σε μετάφραση Μιχάλη Λαλιώτη, εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 2017.

Στην αυγή της τρίτης χιλιετίας, η ανθρωπότητα ξυπνάει, τεντώνεται και τρίβει τα μάτια της. Στο μυαλό της γυρνάνε ακόμα τα απομεινάρια κάποιου φριχτού εφιάλτη. «Ήταν κάτι με συρματοπλέγματα και τεράστια σύννεφα σαν μανιτάρια. Ουφ, τέλος πάντων, όνειρο ήταν». Η ανθρωπότητα πηγαίνει στο μπάνιο, ρίχνει νερό στο πρόσωπό της, εξετάζει τις ρυτίδες της στον καθρέφτη, φτιάχνει καφέ κι ανοίγει το ημερολόγιό της. «Για να δούμε, τι λέει σήμερα το πρόγραμμα».

Για χιλιάδες χρόνια, η απάντηση στο ερώτημα αυτό ήταν σταθερή. Τα ίδια τρία προβλήματα απασχολούσαν τους ανθρώπους στην κίνα του 20^{ου} αιώνα, στη μεσαιωνική Ινδία και στην αρχαία Αίγυπτο. Στην κορυφή του καταλόγου βρισκόταν πάντα ο λιμός, οι επιδημίες και οι πόλεμοι. Για ατελείωτες γενιές, οι άνθρωποι έχουν προσευχηθεί σε κάθε θεό. Άγγελο και άγιο κι έχουν επινοήσει αμέτρητα εργαλεία, θεσμούς και κοινωνικά συστήματα αλλά συνέχιζαν να πεθαίνουν κατά εκατομμύρια από την πείνα, τις επιδημίες και τη βία. Πολλοί στοχαστές και προφήτες κατέληξαν στο ότι ο λιμός, οι επιδημίες και οι πόλεμοι πρέπει να είναι μέρος του κοσμικού σχεδίου του Θεού ή της ατελούς φύσης μας και πως μόνο το τέλος του χρόνου θα μας απαλλάξει από αυτά.

Ωστόσο, στην αυγή της τρίτης χιλιετίας, η ανθρωπότητα συνειδητοποιεί ξαφνικά κάτι τρομερό. Οι περισσότεροι άνθρωποι το σκέφτονται σπάνια, αλλά τις τελευταίες δεκαετίες έχουμε καταφέρει να χαλιναγωγήσουμε την πείνα, τις επιδημίες και τους πολέμους. Φυσικά. Τα προβλήματα αυτά δεν έχουν λυθεί πλήρως, αλλά από ακατανόητες και ανεξέλεγκτες δυνάμεις της φύσης έχουν μεταμορφωθεί σε διαχειρίσιμες προκλήσεις. Δεν χρειάζεται να προσευχηθούμε σε κάποιο θεό ή άγιο για να μας γλιτώσει απ' αυτά. Ξέρουμε πολύ καλά τι πρέπει να γίνει για να αποτρέψουμε το λιμό, τις επιδημίες και τους πολέμους – και συνήθως το καταφέρνουμε.

Είναι αλήθεια ότι εξακολουθούν να υπάρχουν αξιοσημείωτες αποτυχίες· αλλά τώρα πια, όταν αντιμετωπίζουμε τέτοιες αποτυχίες, δεν σηκώνουμε τους ώμους και λέμε «Τι να

κάνουμε, έτσι είναι τα πράγματα στον ατελή κόσμο μας» ή «Ήταν θέλημα Κυρίου». Αντίθετα, όταν ο λιμός, η επιδημία ή ο πόλεμος ξεφεύγουν από τον έλεγχό μας, αισθανόμαστε ότι κάποιος πρέπει να τα θαλάσσωσε, συγκροτούμε μια εξεταστική επιτροπή και υποσχόμαστε στους εαυτούς μας ότι την επόμενη φορά θα τα πάμε καλύτερα. Και όντως, αυτό συμβαίνει. Τέτοιες καταστροφές συμβαίνουν όλο και πιο σπάνια. Για πρώτη φορά στην ιστορία, περισσότεροι άνθρωποι πεθαίνουν σήμερα από το πολύ φαΐ παρά από το λίγο· περισσότεροι άνθρωποι από γηρατειά παρά από αρρώστιες· και είναι περισσότεροι οι άνθρωποι που αυτοκτονούν από αυτούς που σκοτώνονται από στρατιώτες, τρομοκράτες και εγκληματίες μαζί. Στις αρχές του 21^{ου} αιώνα, ο μέσος άνθρωπος είναι πολύ πιθανότερο να πεθάνει από την κραιπάλη στα Μακ Ντόναλντς παρά από ξηρασία, έμπολα ή μια επίθεση της Αλ Κάιντα.

A3. (μονάδες 25)

Ο συγγραφέας περιγράφει έναν κόσμο ο οποίος διαχειρίζεται τα παλαιότερα προβλήματά του με ολοένα και μεγαλύτερη επιτυχία, ενώ έχουν προκύψει και κάποιες νέες προκλήσεις. Θεωρείς ότι η αισιοδοξία του είναι αιτιολογημένη; Ποιο από τα αναφερόμενα προβλήματα κρίνεις ως πιο σημαντικό και ποιες δύο λύσεις θα πρότεινες για την αντιμετώπισή του; Να αναπτύξεις τις απόψεις σου σε άρθρο (250 περίπου λέξεων) που θα δημοσιευτεί στο ιστολόγιο του σχολείου.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΚΙΚΗ ΔΗΜΟΥΛΑ (1931- 2020)

Τρέχα γύρευε

Το ποίημα δημοσιεύτηκε πρώτη φορά στην ποιητική συλλογή «Το τελευταίο σώμα του», το 1981. Συμπεριλαμβάνεται, επίσης, στον τόμο «Ποιήματα», εκδόσεις Ίκαρος, 2011,

Πότε πότε μας θυμάται το μέλλον
όσο μακριά κι αν βρίσκεται,
όλο και κάποιο μήνυμα λαβαίνουμε,
γραμμένο πάντα βιαστικά
γιατί διαρκώς αναχωρεί
για πιο μακριά ακόμα.
Τι να το κάνεις;
Γραφτά που μένουνε αδιάβαστα.

Κανείς δεν ξέρει από μας
να διαβάσει τι γράφει το μέλλον.
Παρεκτός κάτι ελάχιστες
γραμματιζόμενες ελπίδες.
Τρέχα γύρευε.

B3. (μονάδες 25)

Με αναφορά σε συγκεκριμένα σημεία του ποιήματος να καταγράψεις πώς παρουσιάζεται το μέλλον στο ποίημα. Ποια είναι η προσωπική σου θέση απέναντι σ' αυτή την οπτική; Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο περίπου 150 λέξεων.

Μονάδες 25